

FITXA TÈNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom complet	L'educació a l'Occident
Codi	E000004559
Títol	Grado en Educación Infantil por la Universidad Pontificia Comillas
Impartit en	Grau en Educació Infantil [Segon Curs]
Nivell	Reglat Grau Europeu
Quadrimestre	Anual
Crèdits	6,0 ECTS
Caràcter	Bàsic
Responsable	Margalida Calafat i Matas
Horari	Anual- 1r semestre: dimarts 9:00-11:00h / dimecres 14:00-15'00h 2n semestre: dilluns 11:00h-12:00h / dimarts: 9:00h-11:00h
Horari de tutories	A convenir

Dades del professorat	
Professor/professora	
Nom	Margalida Calafat i Matas
Departament / Àrea	Departament de Didàctica General i Teories de l'Educació
Despatx	Despatx num.16
Correu electrònic	mcalafat@cesag.comillas.edu

DATOS ESPECÍFICOS DE LA ASIGNATURA

Contextualització de l'assignatura	
Aportació al perfil professional de la titulació	
<p>El docent ha de ser capaç de reflexionar sobre la importància de la infància, sobre les seves necessitats i de com acompanyar el procés de maduració del nin/nina respectant els seus drets, sobre tot en el context escolar i incloure també les necessitats que corresponen a nivell comunitari. Al mateix temps ha de conèixer les noves tendències i models d'intervenció que existeixen en l'actualitat en la mateixa comunitat, a nivell nacional i internacional. En aquest context se treballa el concepte d'infància i la seva protecció per la repercusió decisiva que té en l'elecció del model educatiu.</p>	
Prerequisits	
<p>Selecció, anàlisi i tractament de la informació procedent de fonts diverses. Comprensió i expressió oral i escrita en ambdues llengües oficials. Iniciativa i autonomia personal. Capacitat reflexiva i crítica.</p>	

Competències – Objectius	
Competències	

GENERALS		
CGI01	Capacitat d'anàlisi i síntesis	
	RA1	Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills
	RA2	Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos.
CGI03	Capacitat d'organització i planificació	
	RA1	Planifica la seva tasca personal de manera viable i sistemàtica.
	RA2	S'integra i participa en el desenvolupament organitzat d'un treball en grup.
CGI06	Comunicació oral i escrita en la pròpia llengua	
	RA1	Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent.
	RA2	Intervé davant un grup amb seguretat i soltesa.
	RA3	Escriu amb correcció
	RA4	Presenta documents estructurats i ordenats
	RA5	Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits personals.
CGP10	Compromís ètic	
	RA3	Se considera a sí mateix/a com agent de canvi social.
	RA4	Procura defensar els drets humans davant els seus/les seves alumnes i companys/companyes.
	RA5	Coneix i assumeix de forma reflexiva els principis ètics i deontològics de la professió de mestre.
CGS11	Capacitat d'aprendre	
	RA1	Se mostra obert/oberta i interessat/interessada per noves informacions.
	RA2	Canvia i adapta els seus plantejaments inicials a la llum de noves informacions.
	RA4	Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats.
CGS14	Preocupació per la qualitat	
	RA2	Té mètode en la seva actuació i la revisa sistemàticament.
	RA3	Profunditza en els treballs que realitza
	RA4	Mostra obertura a la innovació i al treball col·laborador.

CGS16	Comprensió del fet religiós i dels valors cristians.	
	RA1	Coneix els fonaments del fet religiós
	RA3	Respecta la llibertat religiosa com a un valor i assumeix el pluralisme religiós.
ESPECÍFICAS		
CEC02	Sòlida formació científica -cultural	
	RA2	Interpreta i compren el món present tenint en compta un ric bagatge de coneixements científics i culturals.
	RA3	Manifesta una actitud positiva i un elevat interès per activitats culturals (artístiques, científiques, musicals...) que s'ofereixen en el seu entorn immediat.
CEC07	Capacitat per a desenvolupar la seva tasca educativa en el marc de l'educació inclusiva.	
	RA1	Considera que els guanys educatius han de ser amb tot l'alumnat en la màxima mesura que siguin capaces d'arribar.
CEIN27	Situat l'escola infantil en el sistema educatiu espanyol, en el context europeu i en l'internacional	
	RA1	Compren la gènesi i desenvolupament històric del sistema educatiu espanyol en el que te a veure amb l'educació infantil..

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Contingut – Blocs Temàtics

Resultats d'aprenentatge:

1. Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills.
2. Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos.
3. Planifica el seu treball personal d'una manera viable i sistemàtica.
4. S'integra i participa en el desenvolupament d'un treball en grup.
5. Incorpora la informació al seu propi discurs.
6. Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent.
7. Intervé davant un grup amb seguretat i soltesa.
8. Escriu amb correcció.
9. Presenta documents estructurats i ordenats.
10. Elabora, cuida i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits.
11. Es mostra obert i interessat per noves informacions.
12. Canvia i adapta els seus plantejaments inicials a la llum de noves informacions.
13. Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats.
14. Té mètode en la seva actuació i la revisa sistemàticament.
15. Aprofundeix en els treballs que realitza.
16. Mostra obertura a la innovació i el treball col·laborador.
17. Respecta la llibertat religiosa com un valor i assumeix el pluralisme religiós.
18. Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científic-culturals.
19. Manifesta una actitud positiva i un elevat interès per activitats culturals (artístiques, científiques, musicals...) que s'ofereixen en el seu entorn immediat.
20. Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir.
21. Comprèn la gènesi i desenvolupament històric del sistema educatiu espanyol pel que concerneix l'educació infantil. 21. Coneix les principals fites de la legislació contemporània en matèria d'educació i reconeix els seus continguts.
22. S'integra i participa en el desenvolupament d'un treball en grup.
23. Incorpora la informació al seu propi discurs.

BLOC 1: Infància i protecció

Drets i protecció de la infància: factors de risc/factors de protecció. Nivells d'intervenció. Recursos per a cobrir les necessitats de la infància avui. Revisió crítica de la situació de la infància i tendències de futur. Visió ètica de la cultura de la infància. Organismes internacionals dedicats a la infància i la seva educació.

BLOC 2: Evolució històrica de l'educació

Precursors didàctics i evolució. Mètodes didàctics.

BLOC 3: Educació institucional

Principis pedagògics bàsics. Models educatius actuals: descripció i anàlisi. Revisió crítica de models i programes de l'actualitat.

BLOC 4: Pràctiques educatives

Pràctiques d'innovació. La creativitat com a resposta als reptes actuals en educació. Aproximació a pràctiques educatives de qualitat en zones geogràfiques pròximes.

BLOC 5: Educació en contextos multiculturals i multilingües

Aclariment conceptual. Visió ètica de la multiculturalitat.

METODOLOGIA DOCENT**Aspectes metodològics generals de l'assignatura**

MODALITATS ORGANITZATIVES

- Interacció professor- estudiant (presencial/on-line):
Centrades en el professor: Lliçons de caràcter expositiu, Estudis de casos, exercicis i resolucions de problemes
Centrades en l'estudiant: Treball de caràcter teòric (individual i en petit grup), seminaris de treball, sessions tutorial (individuals - petit/gran grup)
 - Treball autònom de l'estudiant:
Treball individual (recerca, lectura, estudi, reflexió i anàlisi)
Treball en grup (cooperació, debats, converses, seminaris, estudi de casos)

RESUMEN HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT**HORES PRESENCIALS**

Lliçons magistrals	Exercicis pràctics/resolució de problemes	Seminaris i tallers (casos pràctics)	Treballs en grup
5.00	20.00	17.00	30.00

HORAS NO PRESENCIALES

Treballs individuals	Estudi personal i documentació	Exercicis pràctics/resolució de problemes	Seminaris i tallers (casos pràctics)
20.00	20.00	38.00	30.00

CRÈDITS ECTS: 6,0 (180,00 hores)**AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ**

Activitats d'avaluació	Criteris d'avaluació	Pes
EXÀMENS: <ul style="list-style-type: none"> • Prova parcial (10%) • Prova desenvolupament (40%) 	Prova parcial: <ul style="list-style-type: none"> • Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos • Incorpora la informació al seu propi discurs. • Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent • Escriu amb correcció • Elabora, cuida i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits • Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys. • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre. • Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats • Interpreta i comprèn el món present tenint en 	50 %

	<p>compte un ric patrimoni de coneixements, científics i culturals.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir <p>Prova de desenvolupament</p> <ul style="list-style-type: none"> • Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills. • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos. • Incorpora la informació al seu propi discurs. Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent. • Escriu amb correcció • Canvia i adapta els seus plantejaments inicials a la llum de noves informacions. • Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Se considera a sí mateix com a agent de canvi social. • Procura defensar els drets humans davant dels seus alumnes i companys • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre. • Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats. • Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científics i culturals. • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir 	
<p>RESOLUCIÓ DE EXERCICIS O CASOS PRÀCTICS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activitats diverses de caràcter col·laboratiu Treballs i Projectes 	<ul style="list-style-type: none"> • Se integra i participa en el desenvolupament d'un treball en grup. • Intervé davant un grup amb seguretat i soltesa. • Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Se mostra obert/oberta i interessat/interessada per noves informacions. Canvia i adapta els seus plantejaments inicials a la llum de noves informacions. 	<p>30%</p>
<ul style="list-style-type: none"> • • 	<ul style="list-style-type: none"> • 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills. • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos. • Planifica el seu treball personal d'una manera viable i sistemàtica. • Incorpora la informació al seu propi discurs. • Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent. • Escriu amb correcció. • Presenta documents estructurats i ordenats. • Elaborar, té cura i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Es mostra obert i interessat per noves informacions. • Canvia i adapta els seus plantejaments inicials a la llum de noves informacions. • Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats. • Té mètode en la seva actuació i la revisa sistemàticament. • Aprofundeix en els treballs que realitza. Mostra obertura a la innovació i el treball col·laborador. • Respecta la llibertat religiosa com un valor i assumeix el pluralisme religiós. • Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científic-culturals. • Manifesta una actitud positiva i un elevat interès per activitats culturals (artístiques, científiques, musicals...) que s'ofereixen en el seu entorn immediat. • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir. • Comprèn la gènesis i desenvolupament històric del sistema educatiu espanyol pel que concerneix l'educació infantil. • 	20 %
--	--	------

Qualificacions

L'assignatura és presencial, i que, per tant, s'ha de participar en les activitats proposades. La participació, a més de la intervenció directa en totes les propostes d'aula, també està en relació amb propostes en línia en la qual es proposi participació obligatòria.

La no assistència comprovada i injustificada de més d'un terç de les hores lectives impartides, pot tenir com a conseqüència la impossibilitat de presentar-se a examen en la convocatòria ordinària del mateix curs acadèmic. En el cas que s'apliqués aquesta conseqüència, la pèrdua de convocatòria s'estendrà automàticament a la convocatòria extraordinària. Amb caràcter general, es considera pendent de compliment de l'escolaritat obligatòria de l'assignatura.

Les qualificacions de les proves d'avaluació parcials s'han d'aprovar per separat, no es farà mitjana si cadascuna d'elles no s'ha aprovat per separada (mínim 5 sobre 10). En el supòsit que s'hagi suspès alguna d'elles l'alumne/a tindrà l'oportunitat de realitzar la prova global poder obtenir la puntuació mínima. En la convocatòria extraordinària s'haurà d'examinar de tota l'assignatura.

Tant les activitats diverses de caràcter col·laboratiu com les activitats individuals són proposades que s'han d'aprovar per separat, no es farà mitjana si cadascuna d'aquestes activitats no s'ha aprovat per separat. S'ha d'aprovar les grupals i també les individuals (mínim 5 sobre 10). Aquestes propostes s'han de lliurar en el període establert i és obligatòria l'assistència a les sessions en les quals es dugui a terme, ja que no s'entenen com a activitats desvinculades del procés i dels continguts que es van desenvolupant al llarg del curs. Si no es presenten en les dates establertes, l'alumne/a no les podrà presentar en l'avaluació extraordinària. En el supòsit que s'hagi suspès alguna d'aquestes activitats l'alumne/a tindrà l'oportunitat de fer les modificacions oportunes per a poder obtenir la puntuació mínima al final del semestre, no per a la convocatòria extraordinària, si ha realitzat les sessions de feedback oportunes.

Es considerarà la qualificació d'un "no presentat" quan "hagi fet o lliurat un terç o menys de les activitats d'avaluació previstes a la guia docent" per tant, si supera el terç, però no presenta la totalitat de les activitats d'avaluació aconseguirà una qualificació de suspens.

Per a donar per aprovada l'assignatura s'ha d'aprovar per separat les proves d'avaluació i les activitats programades, tant les de caràcter col·laboratiu com les propostes individuals (mínim 5 sobre 10).

L'adequació de la sintaxi, l'ortografia i l'ús de la terminologia repercutiran en la qualificació de les diferents proves d'avaluació. No assoliran la qualificació de cinc aquelles proves d'avaluació que no reuneixin els requisits bàsics de correcció ortogràfica i gramatical, així com de presentació de treballs.

La professora utilitzarà com a recurs d'aprenentatge el Moodle de l'assignatura, per tant, l'alumne/a haurà de visitar regularment l'espai de l'assignatura per a conèixer els documents de treball i les activitats a realitzar, així com les condicions, terminis de lliurament, lliurement, activitats en línia, etc.

PLA DE TREBALL I CRONOGRAMA

Activitats	Data de realització	Data de lliurament
Exposició i anàlisi de contingut Consulta i revisió documental Recerca i presa de decisions sobre la pràctica	Durant tot el curs	En cada activitat s'explicitarà l'exigència en lliurament
Treballs en grup i propostes col·laboratives	Durant tot el curs	Propostes de lliurament / concretar en tutories
Treball individual/ port foli – carpeta d'aprenentatge	Dos lliurament, un per semestre	Proposta individualitzada de lliurament que es concretarà en tutoria individual

BIBLIOGRAFIA I RECURSOS

Bibliografía Básica

- AAVV (2005). Les necessitats bàsiques de la infància. Barcelona: Graó.
- BOWEN, J., ESTRUCH GIBER, J. (1992). Historia de la educación occidental. Barcelona: Herder.
- CAPITÁN DÍAZ, A. (2002). Breve historia de la educación en España. Madrid: Alianza.
- FERRAZ, LORENZO, M. (coord.) (2005). La historia de la educación : nuevos desafíos, nuevas propuestas. Madrid: Biblioteca Nueva.
- PAJA, J.A. (1998). La convención de los derechos del niño. Madrid: Tecnos.
- RUIZ BERRIO, J. (Ed.) (2000). La cultura escolar en Europa. Madrid: Biblioteca Nueva.

Bibliografía Complementaria

- AVV (2005). Les necessitats bàsiques de la infància. Barcelona: Graó.
- AAVV (2007). Guía para la aplicación de los derechos de la infancia y la adolescencia en España. Madrid: Ministerio de asuntos sociales.
- ABDALLAH-PRETCEILLE, M (2001). La educación intercultural. Barcelona: Idea Books.
- ASENSIO SÁNCHEZ, M.A. (2006). La patria potestad y la libertad de conciencia del menor: el interés del menor a la libre formación de su conciencia. Madrid: Tecnos.
- BALDWIN, R (2007). Usted es el primer profesor de su hijo. Qué pueden hacer los padres con y para sus hijos del nacimiento a los seis años. Navarra: Medici.
- BAUMANN, G (2001). El enigma multicultural. Un replanteamiento de las identidades nacionales, étnicas y religiosas. Barcelona: Paidós.
- BEN JELLOUN, T (1998). Papá, ¿qué es el racismo? Madrid: Alfaguara. BERNARD, S. (2003). El abecedario de la Educación Infantil. Madrid. McGraw.Hill.
- BESALÚ, X. y LÓPEZ, B. (coords.) (2011). Interculturalidad y ciudadanía: Red de escuelas interculturales. Madrid: Wolters Kluwer.
- BESALÚ, X. (coord.), (2007). Educar en sociedades pluriculturales. Barcelona: Wolters Kluwer.
- BISQUERRA, R. (2004). Metodología de la investigación educativa. Madrid: La Muralla, S.A.

- BOFILL, A., i COTS, J. (1999). La Declaración de Ginebra. Pequeña historia de la primera carta de los derechos de la infancia. Barcelona: Comissió de la Infància de la Justícia i Pau.
- BONA, C. (2016). La nova educació. Barcelona: Rosa dels vents.
- BUXARRAIS, Ma. R. i alt. (1991). L'interculturalisme en el currículum. El racisme. Barcelona: Rosa Sensat.
- CARBONELL, J. (2001). La aventura de innovar. El cambio en la escuela. Madrid: Morata.
- CASANOVA, M.A. (2011). Educación inclusiva: un modelo de futuro. Madrid: Wolters Kluwer.
- CLOUDER, C. y RAWSON, M. (2009). Educación Waldorf. Madrid: Ediciones Rudolf Steiner.
- COLECTIVO AMANI (2004). La escuela intercultural: regulación de conflictos en contextos multiculturales. Concienciación, negociación, confrontación. Madrid: CIDE.
- COLECTIVO IOÉ (2003). Inmigración, escuela y mercado de trabajo. Una radiografía actualizada. Madrid: Fundación La Caixa.
- COLOM CAÑELLAS, A. J. (1980). La Història de l'Educació i la Cultura als Països Catalans. Lluç: revista de cultura i d'idees, 690 (Març-Abril).
- COLOM CAÑELLAS, A. J. (2000). La Pedagogia al segle XX: entre la Modernitat i la Postmodernitat. Temps d'educació, 24.
- COLOM CAÑELLAS, A.J.(1991). Assaig d'Història de l'Educació a la Mallorca Contemporània. Palma: UIB/Serveis de Publicacions i Intercanvi Científic de la Universitat de les Illes Balears
- DUBREUCQ, F. L. (1995). L'escola Decroly: una educació global des del parvulari. «Temes d'Infància».
- Barcelona: Rosa Sensat
- ELBOJ, C., PUIGDELLÍVOL, I., SOLER, M. y VALLS, R. (2002). Comunitats d'aprenentatge. Transformar la educació. Barcelona: Graó.
- ESCOLANO BENITO, A A. (2002). La educación en la España contemporánea. Políticas educativas, escolarización y culturas pedagógicas. Madrid: Biblioteca Nueva.
- ESCUELAS INFANTILES DE REGGIO EMILIA (1995). La inteligencia se construye usándola. Madrid: MEC-Morata.
- FALK, J (1991). Educar els tres primers anys: l'experiència de Lóczy. Barcelona: «Temes d'infància» de Rosa Sensat.
- FALK, J (1997). Mirar al niño: la escala de desarrollo del Instituto Pikler (Lóczy). Buenos Aires: Ariana.
- FALLEIROS, et al. (2014). La seguridad del niño en la perspectiva de las necesidades esenciales. Rev. Latino-Am.Enfermagem, 22(4), 604-10.
- FERRAZ LORENZO, M. (coord.) (2005). La historia de la educación : nuevos desafíos, nuevas propuestas. Madrid: Biblioteca Nueva.
- FLECHA, R i LARENA, R (2008): Comunidades de aprendizaje. Sevilla: ECOEM.
- FREINET, C. (1974). Consells als mestres joves. Barcelona: Laia.
- GAITÁN, L. (2006). El bienestar social de la infancia y los derechos de los niños. Política y Sociedad, 43 (1), 66.
- GATHER, M. (2004). Innovar en el seno de la institución escolar. Barcelona: Graó.
- GOLDSCHMIED, E i JACKSON, S (2002). La educación infantil de 0 a 3 años. Madrid: Morata.
- GOLDSCHMIED E. (2002). Educar a l'escola d'infantil. Barcelona: Octaedro. Temes d'In-fan-cia Rosa sensat
- GUICHOT-REINA, V.; REBOLLO ESPINOSA, M.J. (2001). Textos sobre los principios pedagógicos contemporáneos. Sevilla: Kronos.
- HANNOUN, H. (1987). Els ghettos de l'escola. Per una educació intercultural. Vic: Eumo.
- HERNÁNDEZ DÍAZ, J.M (2010). Cien años de pedagogía en España. Valladolid: Castilla.
- HORNO, P. (2017). Educando en la alegría. Desclee: Barcelona.
- HOYUELOS, A (2006): La estética en el pensamiento y obra pedagógica de Loris Malaguzzi. Barcelona: Octaedro.
- HUGUET, T. (2006). Aprender juntos a l'aula. Barcelona: Graó

- HUNT, L. (2009). La invención de los Derechos Humanos. Barcelona: Tusquets.
- JARES, X. (2004). Educar para la paz en tiempos difíciles. Bilbao: Bakeaz.
- JARES, X. (2006). Pedagogia de la convivència. Barcelona. Graó
- JORDAN, J.A. (1997). Propuestas de educación intercultural para profesores. Barcelona: CEAC
- JORDAN, J.A. i alt. (2004). La formación del profesorado en educación intercultural. Madrid: CIDE.
- JULIANO, D. (1993). Educación intercultural. Escuela y minorías étnicas. Madrid: Eudema.
- JUSTÍCIA I PAU (1992). Immigració, racisme i xenofòbia a Mallorca. Palma de Mallorca: El Tall.
- JUUL, J. (1999). Els homes com a educadors. Barcelona: Temes d'in-fàn-ci-a de Rosa Sensat KAMII, C.;
- KYMLICKA, W. (1995). Ciudadanía multicultural. Barcelona: Paidós
- LÁZARO, L.M., MONÉS, J. SOLÀ, P.(ed.). (2010). Francisco Ferrer y Guardia, La escuela moderna. Madrid: Biblioteca Nueva
- LINDON, J. (2009). La igualdad de oportunidades en la práctica escolar. Madrid: La Muralla.
- LLADÓ, J. i VALLESPÍR, J. (1992). Comunitats bilingües i processos d'alfabetització en Marín, R. y otros. Educación multicultural e intercultural. Granada: Impredisur.
- LLORENT-BEDMAR, V (coord.). (2010). Derechos y educación de niños y niñas: un enfoque multicultural. Sevilla: Universidad de Sevilla, Departamento de Teoría e Historia de la Educación y Pedagogía Social.
- LLORENT-BEDMAR, V. (coord) (1996). Familia y educación: un enfoque pluridisciplinar. Sevilla: Universidad de Sevilla, Departamento de Teoría e Historia de la Educación y Pedagogía Social.
- LLUCH, X. (2000) . Educació intercultural. València: Tàndem
- LLUCH, X. i SALINAS, J. (1996). La diversidad cultural en la práctica educativa. Materiales para la formación del profesorado en educación intercultural. Madrid: MEC.
- LÓPEZ, B. y TUTS, M. (2012). Orientaciones para la práctica de la educación intercultural. Madrid: Wolters Kluwer.
- LURÇAT, L. (1986). Les necessitats i els drets dels infants. Barcelona: «Temes d'Infància». De Rosa Sensat.
- MAALOF, A. (2009). El desajuste del mundo. Cuando nuestras civilizaciones se agotan. Madrid: Alianza.
- MAALOUF, A. (2008). Identidades asesinas. Madrid: Alianza Editorial.
- MACARULLA, I; SAIZ, M. (2009). Bones pràctiques d'escola inclusiva. Barcelona: Graó
- MALAGUZZI, L (2ª- 2009). La educación infantil en Reggio Emilia. Barcelona: Octaedro. «Temes d'Infància» de Rosa Sensat
- MANYER, J. (1992). Quan l'Íslam truca a la porta. Barcelona: Altafulla.
- MARCHESI, Á. (2004). Qué será de nosotros, los malos alumnos. Madrid: Alianza.
- MARÍ-KLOSE, P., MARÍ-KLOSE, M., VAQUERA, E. i ARGESSEANU, S. (2010). Infància i futur. Noves realitats nous reptes. Barcelona: Fundació "la Caixa".
- MARTÍNEZ BLANCO, A.(1999). La secularización de la enseñanza. Madrid: Tecnos.
- MARTÍNEZ DE PISÓN CAVERO, JM (2003). El derecho a la educación y la libertad de enseñanza. Madrid : Dykinson.
- MEIRIEU, PH.(2003). El pedagóg i els drets de l'infant: història d'un malentés? Barcelona : A.M. Rosa Sensat.
- MEROÑO, N. (1996). La práctica intercultural en el desarrollo curricular de la educación primaria. Madrid: MEC.
- MONTESSORI, M. (1984). La descubierta de l'infant. Barcelona: EUMO.
- MORIÑA, A. (2008). La escuela de la diversidad. Madrid: Síntesis.
- NAYA GARMENDIA, L.M., DÁVILA BLSERA, P. (coord.) (2005) La infancia en la historia : espacios y representaciones. Madrid: Erein.

- ORSOLA, P. (1996). Pare, qui t'ensenya a ocupar-te de mi? Barcelona: Rosa Sensat. Temes d'in-fàn-ci-a.
- OTERO URTAZA, E. (ed.) (2007). Manuel Bartolomé Cossío, El maestro, la escuela y el material de enseñanza, y otros escritos. Madrid: Biblioteca Nueva
- PAJA, J.A. (1998). La convención de los derechos del niño. Madrid: Tecnos
- PESTALOZZI, J. (1986). Com Gertrudis educa els fills. Barcelona: EUMO.
- POLK, P. (1991). Un enfoque moderno al método Montessori. México: Diana.
- PONS, D. (2004). L'educació: el repte de la complexitat. Mallorca: El Far.
- POSTMAN, N. (1990). La desaparició de la infantesa. Barcelona: EUMO.
- PRATS, E. (Coord.) (2007). Multiculturalismo y educación para la equidad. Barcelona: Octaedro
- PUJOLÀS, P. (2004). Aprender juntos alumnos diferentes: los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula. Barcelona: Eumo-Octaedro
- ROBINSON, K. (2012). El elemento. Barcelona: Conecta.
- ROBINSON, K. (2018). Tú, tu hijo y la escuela. Barcelona: Grijalbo.
- ROMERA, M. (2017). La familia, la primera escuela de las emociones. Destino: Barcelona.
- SÁENZ OBREGON, J. (2004). John Dewey: Experiencia y educación. Madrid: Biblioteca Nueva (Serie Clásicos de la Educación, 8)
- SANCHIDRIÁN, C. (2003). María Montessori. El descubrimiento de la infancia. Método de la Pedagogía Científica. Madrid: Biblioteca Nueva.
- SANTOS GUERRA, M.A. (2000). La escuela que aprendre. Madrid: Morata.
- SEN, A. (2009). Identitat i violència . Qui té interès a convertir la identitat en un conflicte?. Barcelona: La Campana
- SIPÁN COMPAÑÉ, A. (coord.) (2002). Educar para la diversidad en el siglo XXI. Madrid: Mira.
- SORIANO AYALA, E. (coord.). (2003). Diversidad étnica y cultural en las aulas. Madrid: La Muralla.
- SORIANO, E. (coord.) (2002). Interculturalidad: fundamentos, programas y evaluación. Madrid: La Muralla.
- SORIANO, E. (coord.) (2009). Vivir entre culturas: una nueva sociedad. Madrid: La Muralla.
- SUREDA GARCIA, B. (edit.) (2006). Liberalismo y educación del pueblo. Madrid: Biblioteca Nueva/Ministerio de Educación y Ciencia.
- TARABINI-CASTELLANI, A.; VIDAÑA, L.; CLEMENTE, S. i cols. (2008). La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears. Conclusions i propostes. Palma: Lleonard Muntaner.
- TONUCCI, F. (2004). Quan els infants diuen prou!. Barcelona: Graó.
- TONUCCI, F. (2007). Frato 40 anys amb ulls d'infant. Barcelona: Graó.
- TONUCCI, F. (1997). La ciutat dels infants. Barcelona: Barcanova.
- TONUCCI, F. (2019). Per què la infància. Barcelona: Destino.
- TORÍO LÓPEZ, S. ; PEÑA CALVO, J. V.; RODRÍGUEZ MENÉNDEZ, M.C. (2009). Estilos educativos parentales: revisión bibliográfica y reformulación teórica. Salamanca: Universidad de Salamanca.
- TRUEBA, B. (1989). Talleres integrales en Educación Infantil. Madrid: Ediciones de la Torre.
- VALLESPÍR, J. (Dir.) (1997). Multiculturalisme a Mallorca. Palma: Servei de Publicacions de la UIB.
- VAN GORP, A. SIMON, F. , DEPAEPE, M. y Monés, J. (2006) Ovide Decroly, La función de globalización y la enseñanza, y otros ensayos. Madrid: Biblioteca Nueva.
- WHEVIERKA, M. (1992). El espacio del racismo. Barcelona: Paidós.
- ZAPATA -BARRERO, R. (2004). Multiculturalidad e Inmigración. Madrid: Síntesis.

Altres recursos

Ministerio de Educación, Política social y Deporte [<http://www.mepsyd.es/portada.html>]

Conselleria d'Educació i Cultura [<http://weib.caib.es/>] Cbib Competències bàsiques a les Illes Balears [<http://cbib.caib.es>]

Escola de cultura de pau [<http://escolapau.uab.cat/index.php>]

Revistes

Cuadernos de pedagogía. Barcelona: Wolters Kluwer. ISSN: 0210-0630. Revista mensual

Aula de Innovación Educativa. Barcelona: Graó. ISSN: 1131-995X. Revista mensual.

Guix. Barcelona: Graó. ISSN 0213-858. Revista mensual

Guix d'Infantil. Barcelona: Graó. ISSN: 2014-461X. Revista bimestral

OOPER, H. (2002). Didáctica de la historia en la educación infantil y primaria. Barcelona: Morata

CORTADA ANDREU, E. (2006). Ser mestra a la Catalunya del segle XIX: l'escola pública com a espai professional transgresor. Lleida: Pagès.

CYRULNIK, B.: (2004). Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida. Barcelona: GEDISA.

DE PUELLES BENÍTEZ, M. (ed.). (2011) . Mariano Pérez Galán, La enseñanza en la Segunda República. Madrid: Biblioteca Nueva.

DEMAUSE, LI. (1982). Historia de la infancia. Madrid: Alianza.

DÍAZ AGUADO, M.J y col. (1995). Necesidades de la Infancia y Protección Infantil. Actuaciones frente a los malos tratos y Desamparo de menores. Madrid: Ministerio de Trabajo AA SS.

DÍAZ AGUADO, M.J. (2002). Educación intercultural y aprendizaje cooperativo. Madrid: Pirámide

DOMÍNGUEZ, G. (2000). Proyectos de trabajo, una escuela diferente. Madrid: La Muralla

En cumplimiento de la normativa vigente en materia de **protección de datos de carácter personal**, le informamos y recordamos que puede consultar los aspectos relativos a privacidad y protección de datos [que ha aceptado en su matrícula](#) entrando en esta web y pulsando "descargar"

<https://servicios.upcomillas.es/sedelectronica/inicio.aspx?csv=02E4557CAA66F4A81663AD10CED66792>